

ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

զուտ կը ճորգորդը ինձանց կը յանձնէ ա՛յն ատեն, երբ այլ ևս ճորգիօր խելտու ըն-

մացքէն այդ տունը մեծ զգրկելով քայլ-քայլեալ վիճակիւն ձօնանալը յուսանալու ընէ կը անտէ:

Ճորգիօր մէկ մանրէր վարէր, որ զրեթէ ալք ամէն չտրեաց պատճառն էր, և ճորգիօր միամտութիւնը կը շահագործէր, սիրայը շարունակելով կը ներկայացներ և ինքն էր միակ սովոր ստեղծողը, որ ճորգիօր ատենը խորունկ քննութենէ անցնելու իր տունին մէջ տեղի ունեցած մէկ պատահարը, ստորանակի հարուածով կ'սպաննէ Ռոստոլը ու այլ ևս կ'ստիպար թողուլ ինքն ընկալալովը և վախշելով անտառի մը մէջ խորը շնորհաբան ճիւղի մը ապաստանիլ, որ ճորգիօր մշակութիւն ընկալի կը անցնէ իր ժամանակը, և հաշիւ օրական պարէն:

Վարէնը, ճորգիօր կուրսութեան առաջնորդը, հոտ ալ կը հասնի աղբառի կերպարանք մտած և իր ճիւղի գերբը խաղալ կուզէ:

Ճորգիօր սղակացողի մը բարձր անկէզ-ձու թեմամբ կը մերթէ վարէնէրի բարեկամութիւնը, բայց վերջապէս անոր շրջանցիկ խօսքերէն անգամ մը ևս խառնակով, անտառին մէջ հարուստ ճամբարը մը կ'ըստպանեն զայն կազմակերպելու համար:

Վարէնի ագահութիւնը սակայն, իր արաղէտ կեանքին վերջակետը դնելու պատճառ կ'ըլլայ, ճորգիօր որդւոյն Ալպէր-թիօր ձեռքով:

Այս վերջինը որ իր մօր հօրեղբորը խնամքին յանձնուած էր, լաւ կրթութիւն մը կ'ստանայ և իր բարեբարին ժառանգէն յետոյ կատակաւ անոր ժառանգորդը կ'ըլլայ, և այդ հարստութեան արտադրանք է վերջ իր ծնողը փնտռելու կ'ենլէ ու անտառի այդ խորքի մէջ կը գտնէ զանոնք ամենաթրջը և վիճակի մը ժամանակ:

Վարէնը զբամի հոտ անկնով սպաննել կ'օղջ Ալպէրթիօն, հակառակ ճորգիօր ընդդիմութեանց, և կայնիով մը կը յարձակի Ալպէրթիօն վրայ, որ զինուորակա՛նի մը ճարտարութեամբ ատրճանակի հարուստ ծով մը աշխարհէն կը ջնջէ այդ մեծ շարժը:

Վարէնը իր շարունականց պատիժը կը գտնէ և խաղն ալ այդ ատամով կը վերջանայ:

Երբն սրտատուչ կոչմանը շայն զձեռու մէջ ամփոփելու համար և Արշալույսի էջերը շատ անբաւական են, մենք միայն ինչպէս որ խառնուցանք ի վերք, քանի մը ստղերու մէջ սեղմել ուղեցինք, ինչ որ շատ քիչ բան պիտի կրնայ հասկցնել...:

Գալով գերակատարներուն: Ներկայացման հերթին — ճորգիօր — զիր կը կատարէր Պ. Ս. մարտ թէրզեան,

և ա՛յնչափ բնական, ու ա՛յնչափ յստակօրէն երևան կը բերէր խաղին ամենամար մարտավանութիւնները: Այս անգամ Պ. Ս. մարտի արժանիքը վեր հանող պարագան միտային ծափահարութիւններուն մէջ չը պիտի փնտռեիր այլ սոս քոքերուն մէջ: Ս. մարտ քաջով արժ գերասան մ'է շատ մը առաւելութիւններով և յարմարութիւններով օժտուած:

Ի՞նչպէս է ընդհանուր առմամբ ներկայացուցիչ բաւական յաջող անցու. աւելայն չենք ուզիր չ'ընչապակեղ նաև Տիար Բ. Ս. մարտին արժանիքը որ շատնայ ի վեր հայր մին կը ծառայէ և կը յիշեցնէ մեզի Կ. Պարտի արեւելեան հռչակաւոր թատերախումբը, որուն զլխաւոր ներկայացուցիչներէն մին կը մնայ:

Չ'մոռնանք նաև Պ. Վ. Ս. մարտի, որ շատ մը բնական յարմարութիւններ ունի և հնարահանէ աւելի մշակելով զանոնք, կրնայ իր յատուկ տեղը գտնել թատերական կեանքի մէջ:

Ամէլիայի գերը կը կատարէր Տիկին Նուարգ անոն նոր գերաստիւններին, որ առաջին անգամը ըլլալով բեմ կ'իջեր ինչ, բայց բարձր զարկ չ'եր երեւոյր բեմական յատկութիւններէ: Եթէ շարունակեալ մէջ աւելի վարժութիւններ կատարէ, այդ պահան ալ ըրացած պիտի ըլլայ հայ խումբի մը համար:

Շատ միտիմարական է «Ա.Ս.Մ.Ս» նուագախումբին հետզհետէ ցոյց տուած յառաջգիւնումները:

Այդ աշխարհ երիտասարդները յայտնապէս ցոյց կուտան ինչ ինչ համարաշխ շանքերը՝ յատկապէս տարւոյն մէջ մեր պարմանքին առարկաները պիտի գործնեն զիրենք:

Տիար Ս. մարտ թէրզեանի նպատակներ կայացման այս մէկ քանի պորտֆոլները յիշատակել վերջ և կը մնայ մեզի թեթևաբեղ զինքն որ այդ միտնայն կալուածներով ինչ ներքով երբեմն հանրային բարքերը աղիւտացնող և հրահանգիչ ներկայացուցիչ տոյ և հայերն ալ հոս ու սերն ունենանք մեր կողմակերպելով թատերական խումբը:

Թաշտու թիւն օրինակ:

ՎԵՐՈՒՄԱՐՁ

Առանձնորոյ Տիար Ա. Տէմիրճեան կը ծանուցանէ իր յարգելի յաճախորդաց թէ՛ վերջերս բնածաղիկներով զարդարած և և ինչ ինչ խնամքով պէտք ունեցողներն ըստ առաջնութեան պիտի ընդունին Սթէյլ Երեւանի զինուորական կոնստիպլէ:

Ասկէ ութը ինը ամիսներ առաջ արդէն ծանուցած ենք թէ՛ Հայոց Առաջնորդարանի գլխավոր Պարոն Նազարէթ Աղազարեան, և Արշալույսի երեք թիւերուն պատշաճ կալիքանքը համար Ապտինի դատարանին առջև դատուցած էր թիւերին Տիար Տիար Եղիշէ Թորոսեանի դէմ:

Մէկ քանի յետագայ մեղք վերջ, անցեալ Չորեքշաբթի 14 Հոկտ. (Ն. Տ.) դատարանը զբաղելով այդ նագրով, երկրորդ անգամը ըլլալով մերժեց Պարոն Նազարէթ Աղազարեանի դատը, նկատելով որ՝ եղիշէ-աստի մէջ Մամուլ տալատութիւնը ընդունուած է, և թէ՛ Եղիշէ Թորոսեանի վարած թիւերին մէջ գրուածներու վրայ յիշակով զայն դատապարտել արգար չ'պիտի ըլլայ:

Տիար Ե. Թորոսեան, Աղազարեանի գատին այս կերպով մերժութեան վերջ, ներկայեւ իր պարոն Նազարէթի դատապարտութեան հետեանց ինը ամիսներ ի վեր զանազան փաստագրական և դատարան ծախքերու ենթարկուած, և շատ ժամանակ սպասած է դատարան ներկայանալու և այդ դատին վերաբերեալ գործերը կարգադրելու համար և այսպէսով իր անձնական գործերը վստահեալ ենթարկուած են:

Նկատելով որ՝ պարոն Նազարէթ Աղազարեանի դատապարտութիւնը սերիշ շատ մը տեսակէտներով նիւթապէս և բարոյագէտ ֆիտաս է իր թիւերին և զբաղմանը, իբր վստահաւորուցում, 120 սուրբ դատ բացած է Նազարէթ Աղազարեանի դէմ:

Ա.ՉԳԱՅԻՆ ԼՈՒԻՐԵՆ

ԵԿԵՆՅՈՒՆ ԿԱՆՈՒՄՆԵՐԸ

Կովկասեան թիւերները կը անգլեկանանք թէ՛ Հայոց եկեղեցական կառուածներու և զբաղմանը զբաղմանը տեղի ունեցած է Թիֆլիզ, Գանձակ, Նուխի, Շուշի, Պաղու, Կոստանի, Պոթուսի, Արմաիր, Ղազար, Մուղղուկ և Տէրպեկտ բազմաքանակներով:

Իշխմանի վանքին պատկանող վարդապետ, Օշական և Եղիշար գիւղերը ինչպէս նաև վանքին կառուածներն ալ դատուած են:

Ղարսի, Գանձակի, Շուշիի և Նուխիի մէջ զինուորական ամենախիստ հսկողութիւն ի գործ կը գրուի: Ներքին գործոց նախարարին կողմէ:

Տանիկ համարձակութեամբ մը՝ հին նաւաստիին և իր Տիկինը գաւաթներուն արկեց իրենք և խնել յետոյ, հարցոց թէ՛ իրենց գործերը լաւ կ'երթան:

Փոփոխութիւն մը տեղի ունեցած չ'ըստ Տիկին Պէրթիան, մենք միշտ ամառը կ'աշխատենք և ձմեռը հանգիստ կ'ընենք... բայց օրինակի համար՝ այսօր շատ յուզմանայից և թեկոյ մը ունեցանք: Մպտուն աստիաները գործող երիտասարդ մը ձերբակալեցին այստեղ մեր կապելային մէջ:

Անիկա ձերբակալեցին՝ գոչեց Տանիկը, ընդոտ վեր ցտակելով... հո՞նա...:

Գուք զայն կը ճամշո՞ք օրինակ կապելու հայր Պէրթիան:

Տանիկ յատանաւորական շարժում մը ընելով՝ մընջեց:

Շատ ուշ կը հասնիլ օրինակ:

Թեթեւ, ըստ հին նաւաստիի գրած ձայնով, և գոչեց զոչեալ գոչող՝ որպէս ձայններն ինչ օրաբար չ'երթան:

Չարկ չ'իւր որ մեր խոսակցութիւնը լրանն ըստ վերագրուելով, տեսնենք, Պ. Տանիկը, զիրար լաւ լսենք և ցած ձայնով խօսինք:

Այո՛. և շատ մը պատմեցք ինձ, ինչ որ հոս տեղի ունեցու: Եթէ ուշուող ձերբակալուած անձը իմ փնտառն է, իմ ամենին լաւագոյն բարեկամներն մին է. գրեթէ երբայր մը: Անաւաստի իրողութիւնը, ըստ Պէրթիան, նա այստեղ ճաշեց... շատ տխրամիտ գէմք:

Ահա հաստատութիւն մը որ նուազ օգտակար գարձած չէ մեր աղբին:

Եղիպատի հայերը՝ իրենց շատ մը նախախաղի մեղքով ծախարկեալուած ըլլալուն համար, գրեթէ բոլորովին մոռցած են Գալիական Արքայապետի պէս կարեւոր հաստատութեան մը վրայ լուրջ ուշադրութիւն մը դարձնելու:

Անցեալ տարի էր, գեա շատ թարմ է յիշատակը, Պարտի ալք. Պատրիարքարանը հրատարակէր Եղիպատի մասին մը հանէ այդ Արքայապետի և ընկալանաւոր Պատրիարքարանը այս գիտումը ընելու հորինն ներքև գտնուած էր, ինչպիսի ունենալով Գալիական Արքայապետի անձնակ վիճակը:

Այս նպատակաւ որչափ կը յիշենք, Աղբաքանդերից Առաջնորդարանին անցեալ տարի ձեռնարկին ալ Երոն գործնապէս և արդիւնաւոր կերպով պատասխանելու համար Պատրիարքարանի հրատարակէր նաև յառե քառ թեմէ՛ մեր Աղբաքանդերից հարստ հայերը իրենց բախնեք դոչ պատրիարքան զանազան ոչինչ պատասխանուած ըլլալու և այդպէսով այդ նպատակաւ բացուած հանգանակութեան ցոյցաբար ճերձերակ մնայ ու՝ և է գեա մար մը չ'ըրկուեցու գէթ փոքրիկ օժանդակութիւն մը եղած ըլլալու համար Արքայապետ:

Վերջին օրերու մէջ աբխազութեան կը անգլեկանանք թէ՛ Նորին Վաճճ. Աբրահամ բաշա Բարթոլոմէ, իր ամենամեծ տառասանաւորութեամբ և հռչակեալ բարեխումբեամբ տանտեղի զրկած է Պատրիարքարան, Գալիական Արքայապետի պէս երբեք յատկացուելու համար, որով միայն կը լինի բարեգործեալու համար Պատրիարքարանի հրատարակէր պատասխանող:

Անցեալ օրեր՝ երբ առթիւ մը Ն. Վաճճ. Բարթոլոմէ փոչայի առասանաւորութեան ինչին մին իրաւամբ երևան կը հանէինք, Աղբաքանդերից մէջ կասկածի տակ ձգելու կայն անուշտ քիչ ատենէն յաւեր պիտի ներկայանայ զարձեալ՝ որ անձնակ վատ տեսքով և շատ մը օրինակներով ցոյց տանք թէ՛ Նորին Վաճճ. Աբրահամ փաշա Բարթոլոմէ իրապէս անհասարակելի բարեբար տիրոջին արժանի է, եթէ գիտանք անոր սիրտը միշտ վառ պահել գէտի մեղ և դէպք մեր աղաչային հաստատութիւնները:

Այսինքն աւելի յատակ խօսելով, պոչապէս մեր ոչինչ ու անտեղի առարկութիւններով չ'ընչացնել Նորին Վաճճութիւնը:

Աղբաքանդերից համակերպի Բովոմ իկը օրինակ, թաղ պատրաստութիւն լսել թէ՛ ինչպէս կը բարեբարէ և զիտէ բարեբարել Ն. մը ունէր...:

Առաջինը անոր կը նկատէին՝ և այս մասին մէջ սպասեցին. մինչդեռ անիկա միտ մասին մէջ կ'ընթերթէր ևս երբ մեկնելու վայր էր, օրհանգիցս անոր վրայ ևս ձերբակալեցին: Թիֆլիզի գեղեցիկ և խառնաշէր իրապատարար մ'էր:

Այն ըլլալու է. բաց անուշտ չի արտասանեցին:

Կատարելապէս. — Մարտի Տէրքոչ:

Տանիկ կատարութեան տղապի մը չ'ըրկուցու գտնել:

Այս տեղին տարին զայն:

Ո՛չ. վերն է. Վիսայն միկ ուսկիմիկ ևս կորուսեալ են: միտ աստիկանը օդու թիւն հաղցնելու գիտց. ըստ հայր Պէրթիան շարմար գէմքով մը:

Տանիկ վարկեան մը մտածել վերջ ըստ:

Չարք Պէրթիան. կ'ընդունէք որ ևս պարկեզտ մաքր մ'եմ:

Գիտե՞մ. պարոն Տանիկը:

Շատ աղկ. կ'երգում որ այս անձը անորգորովն ձերբակալուած է. ևս որո՞վհետե մէկը անմեղ է՝ արկ չ'կայ երբեք արդարութեան ճանկերուն մէջ թողելու...:

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻ

(20)

ՍԵՒ ԱԴԱՄԱՆԳԸ Հնդկանի Բիւժ ՍԱԼ

ՄԱՍՆ ՄԱՌԱՅՈՒՆ Ժ.

ԱՆԱԿՆՈՒՆԵԼԻ ՄԻՋԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Մեզի ատենց բարի լույս մը նայն իսկ ըսելու կ'անցնէք մ'ը. Տանիկը:

Չարք Պէրթիանի ևս Տանիկը տը Շանթիօն գէրի մէջ շատ հին բարեկամութիւն մը գոյու-թիւն ունէր: Պէրթիան Տանիկը ճանչցած էր ա՛յն ատեն, երբ ստակաւին պատանի էր, ևս Սենթ-Ալբրէր կապելային կատուցուածը այն ատեն տեղի ունեցած էր, երբ Տանիկը հայրը դիտ ողջ էր՝ և այդ ատենն ի վեր Պէրթիան բնութարան էր որ Շարմիլթիւնու համար կը մատակարարէր խնձորօղի, գարնալու, ճերմակ գինի և ձուկ: Եւ երբ Տանիկը հոն կը մնար, շատ լաւ ընդունելութիւն կ'ընէին անոր: Ուստի Տանիկը պանդուխտ ներս մտաւ երկու ձեռքերը առաքելով:

— Ներկեցք ինձի. շատ ստիպողական գործի մը համար շարք կ'երթանք, բայց, ստատանս վկայ, ստիպա արդիւր մը չ'պիտի ըլլայ որ զեղ ստանում, ատենց ձեզի հետ մէկ քանի պատկեր արկնելու:

— Ա՛յ. Պ. Տանիկը. գոչեց հայր Պէրթիան. մեր տեսութիւնը մանուշակ ինձի շատ հաճոյք կը պատճառէ. եթեմ իմ նոր խնձորօղիէս թերեւ, որ այս տարի շատ յաջողած է:

— Մեզի հա՛ գիտ ձգէ քու խնձորօղիից հետ, պատեց Տիկին Պէրթիան, դու լաւ գիտես որ Պ. Շանիկը կը նախընտրէ Կասկանէն զըրկուած ճերմակ գինին:

Չարք Պէրթիան շտեմարան վաղեց, և շիշ մը Միթրանի ճերմակ գինի հետ ստած վերագործու ևս երեք գաւաթներու հետ Տանիկըն առջեւ զեղեցեց: Տիկին Պէրթիան երկու զածօրէն երկուստ սրբին քով կ'սկսեց, կը հիանար անոր վրայ:

— Ա՛յ. Պ. Տանիկը. կ'ըսէր անոր Տիկին Պէրթիան. այս տարի՛ ալ մեր մասին լուրեր հարցուցի Օրթուր Աստիկինն. նե՛ յոյս յայտնեց թէ պիտի վերագործանաք: Եւ ամուսինս ու ևս իրարու կ'ընէինք թէ՛ զեղ օտար երկրի մէջ թողելու, ստակալուով Պ. Լարսիուսի ամբարշտութիւնը վերջապէս երկար չ'պիտի տեւէր:

— Ե՛ս ալ, կ'ընեց հայր Պէրթիան. երբ տեսութեան նաւաստիներուն մէջ կը ժողովէի, Պարզիլոյ կողմերը անդիպած եմ ևս զիտեմ թէ ինչ ստակալի տաք կ'ընէ... մեր կենացը Պ. Տանիկը:

ՍԵՒ ԱԴԱՄԱՆԳԸ Հնդկանի Բիւժ ՍԱԼ

ՍԵՒ ԱԴԱՄԱՆԳԸ Հնդկանի Բիւժ ՍԱԼ

ՍԵՒ ԱԴԱՄԱՆԳԸ Հնդկանի Բիւժ ՍԱԼ

Յ. ՓԷՄՊԵՃԵԱՆԸ ԵՒ ԸՆԿ.

Մ Ե Ծ Գ Ո Ր Ծ Ա Ր Ա Ն

ԱՐՆԻՆԵԱՆ ԵՒ ԱՌԻՍՏՆԵՐՈՒ ԵՒ ԵՂԻՊՏԱԿԱՆ ՍԻՄՎՈՒԹՆԵՐՈՒ
Յասխայես սրահառուած ձեռնարկի սկիզբներ

ԳՄԱՆՈՐԷ (ԵՂԻՊՏՈՍ)

ԳՈՐԾԱՐՔՆ ԵՒ ԳԼԽԱՎՈՐ ՄԻՋԵՐԱՆՑ
Հեռագրական Հասցիք — ՓէՄՊԵՃԵԱՆԸ, Թերիֆոն Թիւ 689

ՀԻՆ ԶԱՊԹԻՅԷՒ ԴՊՄԱՑ
Նամակագրութիւն Թիւ 129

Վրե՛սա՛յ թիւնը, և թէ՛ Բնա՛յէս կարգ մը ու-
րիշներ ալ, առանց այդ գովելի առատա-
սրբութիւնը ունենալու, կ'ուզեն իբր բա-
րեղործ և բարեբար ցոյց առ ինքզինքնին:

ՇՆՈՐՀԱՎԱՍՏԻՎԻՆ ՄԸ

... Խմբագրութիւն « Արշալոյս » չի

ի Կահիրէ

Կը խնդրուի որ հետեւեալ շնորհակա-
նաց երկուորս հիւրընկալել հաճիք ձեր Ա-
րարի մատակարար թիւերէն միայն մէջ:

Հակոբեան 18ը կիրակի երեկոյան
նպատի ներկայացման առթիւ համրու-
թեան կողմէ ինձ ցոյց տրուած համակրա-
նաց արտայայտութիւններուն համար շեմ
կրնար չ'ուզուիլ և իմ անհուն շնորհակալու-
քը չ'ստանիլ:

Նամ' Պատ. ազդեցնոց, որոնք ստուար
թուով փութացին ներկայացումս պատուել:
Երկրորդ՝ թատերասեր երիտասարդաց
որոնք անձնուիրարք իրենց մասնակցութիւ-
նը նուիրեցին, ներկայացումը յաջող ան-
ցընելու համար:

Երրորդ՝ աշակից մասնախմբին՝ որ իր
չանքերը չ'խնայեց ներկայանալու թիւը ըստ-
ուար ընելու համար:

Եւ ի վերջո՛յ՝ մասնաւորապէս ԱՐԱՔՍ
նուագախմբին, որ իր ուսուցչին՝ Պ. Բարդի
առաջնորդութեամբ միջնորդութեամբ նուա-
գեց ընկերային արար և անձնուիրարք:

Բնդեցեցէք ևն:

ՄՊՐԱՏ ԹԷՐԶԵԱՆ

ՄԱԿԵՂՈՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

4. Պոլիս 11 Հոկտ. — Դուռը պատաս-
խանած է Աւստրո-ուսական տեղեկագրին՝
հերքելով թուրք զորախումբերուն վերա-
զըրուած չափազանցութիւնները: Աուսաց
գեներալը խիստ ոճով տեղեկագիր մը ուղ-
ղած է զրա հաստատելով իր տեղեկու-
թիւններուն ճշգրտութիւնը և կրկին է որ
այդպիսի նոր չափազանցութիւններու առ-
ջին առեւտրու համար պէտք է միջոցներ
ձեռք առնել:

ձեր հայրը ճանչցայ՝ որ շատ պատուական մարդ
մէջ, և անոր այնչափ շատ մեծնիլը պարզա-
պէս անիրաւութիւն մէջ: զձեզ ալ ճանչցայ
ներ սո՛ւջափ պչտակ է իբր... կարծ կ'արեւոյ հա-
մար փութով ըսել թէ՛ ձեզի ծառայելու նպա-
տակաւ ինքզինքս տար կտոր ընելու պարտաս-
եմ:

Տիկին Պէրթրան հաւանութիւն տուաւ,
հակառակ զինքը պաշարող մտահոգութիւննե-
րուն:

— Սոխան ըսաւ Տանիէլ, հարկ չ'կայ որ
գործին մէջ ձեր մտքը գտնուիլը յայտնուի:
այդ պատճառաւ պէտք է որ դուք իմ հետ մըտ-
նելս անգամ տեսած չ'ըլլաք:

— Համաձայն ենք, Պ. Տանիէլ:

— Ո՛ր սենեակին մէջ կը գտնուին իմ բու-
րեկամս և անոր պահպանիչը:

— Սանդուխտին զիմացի սենեակին մէջ:

— Բարեկամս կ'արեւոյ մէջ է:

— Աւա՛ղ, այո՛, —

— Եւ աստիկանը զինեմ' է:

— Բնակահարք. բայց կը կարծիմ թէ՛ նա
ի հարկին իր զէնքը գործածելու քիչ մը պիտի
վարանի:

— Ես արդէն այդ բանը ընելու ժամանակ
չ'զիտի տամ անոր, Դուք, տիկին... հանգար-
տուին ձեր արկղատեղին նստեցէք... իսկ դուք
հա՛յր Պէրթրան ինձ հետեւեցէք... պարտիզին
զուռը բա՛ց է: Դա՛ւ: Հիմա՛կ կը մնայ մտածել
ձեր յաճախողները:

Պ. Չինովիէլ սուլթանէն վայելած ուն-
կընդրութեանը ժամանակ աշխատած է հա-
մազել զայն, թէ երկու տէրութիւններու
որոշումները ներշնչուած են միմեանից Թուր-
քիոյ և Մակեդոնիոյ շահերէն:

Սուլթանը ընդունած է նոյնպէս Պ.
Նաչէվիէլը, բայց առնք միայն իրենց փա-
փաքը յայտնած են որ հասարակաց շան-
քերով խաղաղութիւնը և կարգը վերա-
հաստատելն Պուլկարիոյ մէջ և անհամաձայ-
նութեան կամ պատերազմի պատճառներ
անզի չ'ունենան:

Չինովիէլը ստանձնած է մինչև Չաթարա-
նեղած գիծերը քննել, պաշտպանելով կ'
Պոլիսը ցամաքի կողմէն, Սև ծովի մտքը և
զուլ Տէրքաս լիճէն մինչև Մարմարա ծովի
մաս Պէոյիք-Ձէր Լեճէ լիճը:

4. Պոլիս 13 Հոկտ. — Այնպէս կ'երևի
որ սուլթանը վերջին Սէլամըքի ժամանակ
վերաքննութեան և հսկողութեան ծրագրին
զէմ բողբոջած է և անոր առ Ռուսիոյ դես-
պան Չինովիէլի մէջ մեծ դէպք մը պատա-
հած է: Վերջինը բացարձակապէս պահան-
ջած է վերաքննութիւնը, և բացի այդ՝ իրա-
տիւ պահապանած է Պուլկարիոյ և Թուր-
քիոյ մէջ ուղղակի համաձայնութեան որո-
շումը:

Պատերազմի կուսակիցները շարունակ
սուլթանը կը զրոյն պատերազմի և բա-
ցի այդ նկատել կուտան անոր որ անկա-
րելի է տէրութիւններու բարենորոգումները
զորագրերը, շարունակ տարի վրայ պահե-
լով զինուած բանակ մը և ոչնչացնելով
Մակեդոնական ներքին կաշմակերպութիւն-
ը, և երկար ժամանակ անկարող լինակի մէջ
զենելով Պուլկարիան ուղղակի կամ անուղ-
ղակի կերպով անոր օգնելէ:

4. Պոլիս 13 Հոկտ. — Պետութիւններու
վերաքննութեան մէջ կերպով ազատուե-
լու համար սուլթանը իրատէ մը հանած
է, հրամայելով Հիւսէյին Հիւլի փաշայի և
Մակեդոնիոյ բոլոր բարձրագոյն պաշտոն-
եաներուն շուտ և ճշգրտ կատարել պահան-
ջուած բարենորոգումները:

Սուլթանը իրատէ մ'ալ հրատարակած
է, որով Յանձնաժողով մը կը հաստատէ և
Լեւոնտերի մէջ կարգ ու կանոն մտցնելու
և պիտոճէն հաւատարակելու համար:

Բայց նա, կ'ըսեն որ սուլթանը կ'ու-
ղէ ճանչնալ Պուլկար տարին զերիշխանու-
թիւնը Մակեդոնիոյ մէջ, կը կարծուի որ

— Օ՛հ, միայն մէկ հատ է ըսալ տիկին
Պէրթրան:

— Ա՛յ չ'իտոնք ուրիշն ըսաւ Տանիէլ, այդ
մէկ յաճախողին, ինչպէս նաև ոտակալին
վրայ որ թիւրքերը կը լսէ վերէն: Պէտք է որ ես
մեկնելու ձեռք ընեմ, և բարձր ձայնով յարեց:

— Ուրիշն, ընդհուպ ց'ստեղծութիւն. պարո՛ն
և ատիկին Պէրթրան. ու ձեր նաւատին միա-
սին ասած պանդոկէն մեկնեցաւ երգելով:

Հաւատարիմ, աներկիմա,

Կ'երթաւ, ուր ինձի՛

Սէրը կը կայէ:

Իր ձայնը հեղուկեմ հեռանալով նուազ լը-
նելի կը լինէր, և Կալիսթի ինչպէս նաև Մար-
թէն — որ անձկութեամբ ամէն շնորհ ուղղակի
էին — կըրցան կարծել թէ՛ նա ստուգիւ հեռա-
ցած էր, որով ընդհուպ հանդարտութիւնը տի-
րոց:

Թանկարծ ճամբուն կողմէն շատ մը ոտնա-
ձայներ լուսեցան, և Մարթէն նրկադրեց թէ
իր ընկերն է որ իրենցնիլով կը հասնի:
Պանդոկին զուռ մեծ ծխորով մը բացուե-
ցաւ, և Պէրթրան ու Տանիէլ նիստ մտան: Մեր
նաւատարին գնաց իր կնոջը քով և զարմուլով
լրացրի սկսաւ կարգալ, իսկ Տանիէլ զէպի սան-
դուիքը ուղղուած էր արդէն ա՛յնպիսի աղմուկով
մը, որ կարծեցնել կուտար թէ՛ եկողները շատ
մը հողիներէ կը բազկանային: Տանիէլ Պէրթ-
րանի սորվեցուցած կողմակալը զուռ բազիկեց
որուն ի պատասխանի. Մարթէն հարցոյց ներ-
սէն:

այս միջոցներով իբր շնորհակալութեան փա-
խարինութիւն, խաղաղութիւնը կը հաստա-
տի և հետեւապէս վերաքննութիւնը աւ-
լորդ կ'ըլլայ:

Պուլկարիան հանգստացնելու համար
վատահեցոյցին Պ. Նաչէվիէլը, որ թուրք զո-
րախումբերը Բաւաճանիճափ սահմանը անց-
նելէն վերջը թէ՛ Ե՛ և է յանցանք գործեն՝
օրինաւորապէս պիտի պատժուին:

4. Պոլիս 13 Հոկտ. — Պ. Նաչէվիէլը զի-
մած է այսօր գրան և ներկայացոյցիչներու
պաշտոնները, յայտնելով որ թուրք զորքե-
րը արշաւած են պուլկարիան երկիրը և
յարձակած են սահմանապահ զորքին վրայ,
կողպտելով Բաւաճանիճափ զիւլը որ արեւ-
ելեան Ռումէլիի սահմանագիծէն 5 քիւ-
մէթր հեռու է:

4. Պոլիս 17 Հոկտ. — Թուրքերու ը-
սածին նախելով, թուրք-պուլկարիական
սահմանի վրայ տեղի ունեցած դէպքը պա-
տահած է այն ժամանակ, իբր թուրք զո-
րախումբերը կը հալածէին ապստամբ խումբ
մը: Այս դէպքը այն բան անակարծ էր, որ
ուրբաթ օրը Պուլկարիոյ և թուրքիոյ մէջ
համաձայնութիւն գոյացաւ սահմանագիծի
զորքերը ետ քաշելու մասին, կը վախցուի
որ այս վերջին որոշման իրագործումն ալ
ուշանայ: Կը կարծուի որ Բաւաճանիճափ կամ
Բաւաճանիճափ զիւլը կողպտող զինուորնե-
րը զօրավարի մը հրամանատարութեան տակ
ժառայող Սուլթանի զինուորներ էին: Պուլ-
կարիան բաւակալութիւնը կ'ազանջէ երկ-
րին վրայ եղած անիրաւութեան համար:

4. Պոլիս 18 Հոկտ. — Դուռը յանձնա-
ժողով մ'է նշանակած Բաւաճանիճափի գէպ-
քի մասին հարցաքննութիւն մը բանաւոր:
Սուլթանը շատ զգուշ կ'երևի այս գէպքի
մասին և հրամայած է որ յանցաւոր պաշ-
տօնեաները խտուի պատժուին:

Թուրք զորքերու պուլկարիական սահ-
մանը անցնելով Բաւաճանիճափ վրայ յար-
ձակած և կողպտուած ըլլալու խնդրը առ-
այժմ գոցուած կը նկատուի: Թուրքիոյ և
Պուլկարիոյ մէջ համաձայնութիւն մը կայա-
ցընելու համար Սօֆիայի մէջ սկսած բա-
նակցութիւնը կը շարունակուի այս տեղ Պ.
Նաչէվիէլի, մեծ վէճերի և ուրիշ նախա-
բարենբու մէջ, համարեա ամէն օր տեսակ-
ցուութիւններ կ'ըլլան: Կ'ըսեն որ գուռը գո-
հացոյցիչ ապահովութիւններ է տուած և
շատ կը փափարի լուսագոյն յարաբերու-

Դուռն և՛ Տիկին' թ.
Մարթէն շաշիկի անձամբ կ'ըսուակը
Տիկինը տեսնելու, որ առանց զուրկն պատաս-
խանի սպասելու թացաւ դուռը: Իսկ Տանիէլ
անմիջապէս յարձակելով Մարթէնի վրայ սահ-
նանձ զիւրոթեամբ զայն զեմի անպակց:
Մարթիւլ անդիէն ուրախութեան ճիւղով մը:

— Դուռն հո՛ւ, կ'արեւի՛ է:

Մարթէն Տանիէլի ճնշմաներուն տակ հե-
տըզնեալ կը կարմրէր: Իսկ այս վերջինը շու-
ժեղ կերպով ոտակալին ձեռքերը զէպի և ետեւ
կը զարմնէր կապիտու համար:

Տանիէլ հաստատուն կերպով Մարթէնի
ձեռքերը և ասքերը կապիտու յետոյ սիբալիւր և
զանակաւ մը ըսաւ անոր:

— Ձեզմէ կը խնդրեմ, պարո՛ն, որ ինձի
ներքէք այս գէջ վարումներին համար, որովհե-
տան այսպէս շարժելու շատ ստիպուած էի. իմ
ուզելի թող տալ ձեզի որ զեմը հալածէիք:
դուք ասրճանակ մը ունիք, ինչպէս որ ես ու-
նիմ ու մեծ կ'ընայիք զիրար սպաննել որ
չտա ցուայի պիտի ըլլաք և ես այդ բանին
համար անմիջեամբ պիտի մնայի: Այժմ մնաք
բարե՛աւ, պարո՛ն, մեծը այ՛ն օրը միայն զի-
բար պիտի տեսնենք, երբ դուք ստիպուած ըլ-
լաք հասնելու թէ՛ այս անձը որ այս երկիր
ձեր աշխարհէք էիք, անմե՛ղ մ'էր:

Տանիէլ զէպի Մարթիւլ ուղղուելով կարեց
զայն պիտի կապերը և ըսաւ:
— Եկո՛ւր, բարեկամս:

թիւններու հաստատուելուն, սակայն նա ոչ
մի վճարական բան չ'ընէր և այնպէս կը
թուի, որ կ'ուզէ ժամանակ շահիլ և կամ
գտնէ կ'ապաստէ աւտորո-ուսական խորհր-
դակցութեան հետեւնին:

ԱՂԲԱՍԱՆԱՐԸ

... Խմբագրութիւն Արշալոյս կրագրի

ի Քաղաքիս

Ընկերութեան նախորդ հաւաքիչ Պ.
Խաչիկ Նորիկեան իր պաշտօնէն հրաժարած
և քաղաքէս մեկնած ըլլալով, անոր տեղ
այն պաշտօնին կոչուած է Պ. Միշրան փոք-
եան:

Կը խնդրենք որ բարեհաճիք այս փա-
փոխումը ծանուցանել ի գիտութիւն ժողո-
վրդեան ձեր կրագրոյն մէջ:

Մամբ յարգանք

ի Դիւան Աղբաւանութեան Ընկերութեան

Գործադիր Ժողովոյ

Առեւտրային

Ս. ՔԻՒՐՔԵԱՆԸ

Օ. ՍԻՄՈՆԵԱՆ

Վաճառական Իզլիի ամեն անկ
Նուարեղիմաց

Նոր Պագար Թիւ 32

Տար 0. Սիւնեան, Երկու տարի է վեր
Իզլիի ապրանքներուն եզրուարի մէջ գտած
ընդունելութեան քաջակրօնած, մեծաքանակ
ապստամբներ տուած է այս անգամ, որոնցմէ
ՀԱՍԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԸ

ՕՂԻ - Իզլիի և Քիտի Ընտիր գործարար և
վերտուք ՍԱՊՈՆ - Իզլիի և Կիրիսի: ՉԻՒՄ
ԻՒՂ, Միտիլիի և Կիրիսի: ՍԱՅԱՂ - Այրբնի:
ՄԱՔԱՐՈՆԻ - Իսախանի: ՊՈՒԿՈՒՆ - Մարի:
ՅԱՍՈՒՆՈՒՄ - Իզլիի և Տրապիզոնի: ՍՈՒՆԻՆ -
Քիտի: ՄՈՒՐԱՊՈՒՆԵՐ - Իզլիի և Քիտի: ՅԻՇ-
ՆԵՒ շուրուպ և պիսիկ: ՍԵՒ ԶԵՅՈՒՆ - Սալա-
մուս - Թուր:

ՀԱՄԵՆԼԻ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԸ

ՉԻՊՈՂ - Իզլիի և Պոլիսի: ԳԻՆԻ Իզլիի
և Գրոգ Բիլիսի: Նաև հին զինուոր ԱՂԻ ՉՈՒ-
ԿԵՐ, զանազան տեսակներով: ՉՊ ՊՈՒՂՆԵՐ -
Չալից, իրենց տեսակներով, ՀԻՒՎՈՒ - Պոլսոյ
Հանի Պիլիի - ՊՈՒՍՑ ՍՈՒՆՈՒՄ - Գարապի-
պիլի:

Գնուանքը ըլլա՛ն մեծաքանակ թէ՛ փո-
քաքանակ, անմըցելի գնելով կը կատարուին:

— Մարիալ բազկացը մէջ սեզմելով Տա-
նիէլը, կ'ակնարկէ:

— Երազ չե՛մ տեսնիք... ստուգիւ դուք
էք...:

— Այո՛, բացարարութիւններու ժամը եւ ա-
նունը չէ. եկէ՛ք:

Տանիէլ իր բարեկամը տեսնելէն զուրս հա-
նելով վերադառնալով փակեց բանակին գրունը
վրայ թողով. յետոյ երկուքը միասին վար
իջնելով պարտիզին գոնէն փակաւ, առանց
մնաք բարեալ իսկ ըսելու Պէրթրանի տունին:
Կալիսթ Ռիֆֆէյ, իր գիտնու վրայ պայ-
քարի մը աղմուկը լսելով, օտար վրայ եղած մեկ-
նիլ կ'ուզէր: Երբ երկու բարեկամները վար ի-
ջան, Կալիսթ զրան փեղկերէն միայն հետեւ
պահուած էր և ճանչնալով Տանիէլն ու Մար-
տիալը՝ զուշակեց թէ՛ վերջին ինչ տեղ ունեցած
էր և յաղթական շարժում մը ունեցաւ: Յետոյ
ամենայն հանդարտութեամբ երկու քրանգ ձգե-
լով սեղանին վրայ, որոնքին պատահաններէն
մին բացաւ և վար ցատակելով Հալիք ճամբու
տուս, ուրախութեամբ աղագակնելով:

— Բարի ճանապարհ, պարո՛ն տը Շանթօ-
վէ՛ր:

(Շարունակելի)

Թարգ. ՎՐՈՐԻ

ՎԵՐՁ ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍԻՆ

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԱՐՇԱԼՈՅՄԻ

ՅՈՐՈՒԹԻՒՆ ՃԱՆԿԻԼԵԱՆԻ ԼՐՔՆԻ ԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ԱՆՄԱՐԿԱՎԱՅԵԼ ԶՐՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Վ.ՈՂՆԱՅ ԿԵՒ ԻՌՇԵԼ

ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Ծարձակութիւնն նախորդ քիւնն)

Երրորդ. — Ե. Ռոտունի հանգուցեայ
Շահեմ-Մխոթի հետ ունի խնդիր ունեցած է:

Թողովք որ Տէր Մամբրէ Գահանայ վարչական Յարութիւնն ճանկարեալի անպատասախատ տեսնու մասին իր գիտցած ճշմարտութիւնները հրատարակ հանէ, մենք վերադարձնանք ընդունիլ թէ Շահեմ-Մխոթի հետ ունի խնդիր ունեցած է Ե. Ռոտունի:

Այդ երկուստարող երբ Աքեաթի բանակն արձակուցեալ ուղղակի եղիպտոս եկած էր. իր հետ ունի կարգ մը կարծիք Մշակոյցներ ալ, որոնց թաղութիւնը իրենց գէտքերուն վրայ արգարեա կ'երեւար:

Անկեղծ երկուստարողներ էին անոնք, եթէ անկեղծ գուրիներ գանուէին գրեմք կատարողը, բայց առաջ մարդ արգահատանք կ'ըզգար երբ կը տեսնէր որ այդ անկեղծներ կարծեսրը անպատասխան վրեժակի մը մէջ գրեած էին, որ այդը չէր որ այդ թարմ ուժերէն պիտի օգտուէր:

1895-96ի դեպքերէն վերջ, երբ զաղթականութեան անպիտանութեան մը խումբ մը կ'ուսուցանէր Երբ կ'ըզգար երբ կը տեսնէր որ այդ անկեղծներ կարծեսրը անպատասխան վրեժակի մը մէջ գրեած էին, որ այդը չէր որ այդ թարմ ուժերէն պիտի օգտուէր:

Տէր Մամբրէ Գահանայ, ճանկարեալի գրութիւնները մէջ ակնարկուած ա յոսկիսն նախորդ միայն երկուստարողները մը որ կը տեսնէր որ այդ անկեղծներ կարծեսրը անպատասխան վրեժակի մը մէջ գրեած էին, որ այդը չէր որ այդ թարմ ուժերէն պիտի օգտուէր:

Տանէն երբեմն Աղէքսանդրիա եւ երբեմն Գահանայ կ'ըզգար երբ կը տեսնէր որ այդ անկեղծներ կարծեսրը անպատասխան վրեժակի մը մէջ գրեած էին, որ այդը չէր որ այդ թարմ ուժերէն պիտի օգտուէր:

Այդ ատեններն էր որ Ռոտունի ձեռնարկած էր Աքեաթիս ու ինչ հրատարակութեանն:

Ո՞ր յիշուի ինչ խնդիր ունի պայմանագրով, ժողովուրդը իրար կ'անցնէր եղիպտոսի մէջ. կուսակցական խորութիւնն չ'կար կ'ըզգար, Սորին Ակնյութեան թէ՛ Հնչակեաններէն Ապահ եւ Շահեմ, իրր ժողովրդական պատգամաբերներ առաջնորդութեանն ներկայացած, եւ իրենց պատգամաբերութեանը իրենց ստորագրութեանը վաւերացուցած ըլլալով հանդերձ, եւ առած են իրենց ստորագրութիւնը: «Աքեաթիս» որ այդ ատենուէն կերպով մը պատասխանատուն էր եւ ժողովուրդին վերաբերող խնդիրները հրատարակութիւնները կ'ըզգար երբ կը տեսնէր որ այդ անկեղծներ կարծեսրը անպատասխան վրեժակի մը մէջ գրեած էին, որ այդը չէր որ այդ թարմ ուժերէն պիտի օգտուէր:

Տանէնի պատասխանը ո՛րն էր թէ՛ քանի որ Գրոսպիտանիստ այս շարժումները իրենց վերագրել կ'ուզէին, ինք պիտի ջանայ որ վրեժի այս գործը եւ արդէն Տէր Մամբրէ ալ իրր առաջնորդութեան կուսակցից մը, ժողովուրդի փոխարին խնդրանքով մը կ'ըզգար երբ կը տեսնէր որ այդ անկեղծներ կարծեսրը անպատասխան վրեժակի մը մէջ գրեած էին, որ այդը չէր որ այդ թարմ ուժերէն պիտի օգտուէր:

Տանէնի գործունէութեան վրայ մեր կողմէն մտածողութեամբ այս եղաւ: Բայց այս պատճառով թիւնը ընկող Շահեմը մեղադրել չ'ենք ուղիղ անշուշտ, այլ ճանկարեալի հասկնալով թէ՛ իրեն ինչպէս կ'ըզգար երբ կը տեսնէր որ այդ անկեղծներ կարծեսրը անպատասխան վրեժակի մը մէջ գրեած էին, որ այդը չէր որ այդ թարմ ուժերէն պիտի օգտուէր:

Ինչպէս քանի Շահեմ յուսանատմ կ'երեւար իր յեղափոխական եղբայրներուն ընթացքէն եւ այլեւս մտածել սկսած էր գործի մը վը-

րայ, որ իրեն սպրտատ մը սայ: Այս բանին համար ամէն որ խորհրդակցութեան մէջ էին ատէր Մամբրէին հետ:

Շահեմ կ'ըզգար միշտ, եթէ ամսական 300 գր. վատակիմ, ինծի լատական է պարսպ մընալ չ'եմ ուղիղ...:

Օր մը Տէր Մամբրէ ասանկեղծ որ Շահեմին համար փոքրիկ գրամագուռի մը սայ եւ Ռոտունի Հուզարակոսն վիճակահանութեան տոմսը լաւ տայ իր շրջանակին մէջ ծոխելու համար:

Տէր Մամբրէ համաձայնած էր Շահեմի այդ գործը ընելու առ ուղղակի իր հակողութեան տակ, եւ նոյն իսկ եղած վատակիմ ալ ինք բան մը վար զնել:

Ասոնք ամէնը գրու որ սպառնացնեալ տակ էն:

Պատարեթիմ Գեղարքի եւ Ընկերութեան կը գրէ Ռոտունի, եւ 100 հատ 1/8 տոմսը ընելու կուտայ որով 50 հատը միայն Շահեմին համար էին:

Տոմսերուն առաջին Գրար կը հասնի, բայց Շահեմ յանձն չ'առնէր ընդունել, իրեն համար ընելու արուած 50 հատ տոմսերը, Մկրտիչ Եփրեմեանէ եւ ուրիշներէ թելագրուած, որովհետեւ պէտք է ըսել թէ Մկրտիչ Եփրեմեան ալ այդ վիճակահանութեան տոմսերէն ընելու արուած եւ Մամբրէին գործարանի պաշտօնէնց կը վաճառէր, երբ Շահեմ ալ այդ միտքին գործը ընէր. կարելի էր որ իւր յանձնարար մէջ մասը ձեռքէն երթար. հետեւաբար հարկ կար ասոր անջնեւ անել: Շահեմ կ'առարկէր թէ՛ տոմսը ձեռքէն կ'ըզգար երբ կը տեսնէր որ այդ անկեղծներ կարծեսրը անպատասխան վրեժակի մը մէջ գրեած էին, որ այդը չէր որ այդ թարմ ուժերէն պիտի օգտուէր:

Ռոտունի ալ իր կողմէն կը պնդէ թէ՛ իրեն համար ընելու արուած տոմսերը եւ ձեռքով, առ նուազն 50 ոսկուց մաս մը պիտի պատճառուէ իրեն, երբ Վայքէր որ Շահեմի զգացումը ունեցող իրիտասարդի մը կողմէն այդպիսի մաս մը կը իր Եղիպտոսի Ռոտունի:

Գործի մարտը մէջ ընդամենաբար անհամաձայնութիւններ սեղի կուսակցական երբեմն երբ մասնաւոր մարդ իր գէտքը կ'ըզգար երբ կը տեսնէր որ այդ անկեղծներ կարծեսրը անպատասխան վրեժակի մը մէջ գրեած էին, որ այդը չէր որ այդ թարմ ուժերէն պիտի օգտուէր:

Տանէն գործակալ կը պահանջէ որ տոմսերու առաջին Գրարին համար ատէր Մամբրէի կողմէն վճարուած գրամը եւ արուի, որպէսզի ինք ատէր Մամբրէի պարտական չ'մնայ, եւ միւս կողմէն ինք Եղիպտոսն մեկնելու նպատակ ունենալով, իրեն համար անկարելի պիտի ըլլայ վրեժ ամուս համար տոմսերը գործին ձեռնարկել: որպիսի ալ անկարելի իրեն համար շահաւոր ըլլայ եւս, եւս:

Այս միջադեպին մէջ իր յեղափոխականի անուշտ ի պատգամ չ'ենք: հոսկուցեալ Ոսկան Եղար, եւ հետաքրքրաշարք ըլլալէ հետի չէ այս պատճառով ինք, սակայն դեռ անոր համար ժամանակ կ'այ, միայն համառօտութեան թելակցութիւնն որ մը այդ Հուզարակոսն տոմսերը առնուցին վերաբերողներէն էր, Պ. Ոսկան Եղար Տիար Տիարին կուսակցական խնդրանքով մէջ Ե. Ռոտունիի կը հանդիպել եւ անուշտ մը յեղափոխականները ալ նախաձեռնութեամբ խնդրանքով կը ընդունէ: Ռոտունի այս պահուն ունի կերպով տեղի տուած չէր այդ պարտին քարկութիւնը () շարժելու: Ռոտունի համաձայնութեան ինչ որ քաղաքալարութիւնը կը պահանջէ, անոր քարկութեան պատճառները կը հարցնէ, եւ հոս ներկայ եղողներուն հետ կը համաձայն մեկը: Շահեմի հետ իր ունեցած ՊԱՄՊ ստեղծական մէջ խնդիր յեղափոխականի լեզուով կ'ըզգար երբ կը տեսնէր որ այդ անկեղծներ կարծեսրը անպատասխան վրեժակի մը մէջ գրեած էին, որ այդը չէր որ այդ թարմ ուժերէն պիտի օգտուէր:

Բայց Պ. Ճանկարեալն, Ոսկան Եղարի մտնուանէն վերջ, Ռոտունի անոր մասին շատ մը գրութիւններ կը հրատարակէ: «Աքեաթիս» ի մէջ, ու անկէ յատկապէս Ռոտունի իրեն պատճառահան մեկը, իր նախաձեռնութեամբ հասնականութիւն մը կը կատարէ, մեղմել ջանալու համար Ոսկան Եղարի վերջին օրերուն մէջ զգացած անուշտ վրեժները:

Այս ամէնը Ռոտունի կ'ըզգար ո՛չ թէ առ

անի, որովհետեւ նա վախճայ բառին նշանակութիւնը չ'ըզգար եւ սորված չէ, այլ անյիշատարութեամբ, եւ միանգամայն նկատելով որ այդ գործին մէջ իր հակառակորդներուն մասնաւոր եղանակը կ'որեկցութեան միայն արժանի է:

Օր մը սակայն, Ե. Ռոտունի քարկանալով կ'ըզգար Շահեմին թէ՛ կ'ըզգար, ձեռքը գործին մէջ ալ այդպէս մէկ խօսքերնից միւսին չի յարմարիր. երկուստեք ըրած խօսքերնից այսօր կը մոռնար, ձեռք ինչպէս վատահամբին ընելու է եւս...:

Վերջապէս այս խնդիրը անուշտեղը կ'ապելու համար, որ ուրեմն հայ փաստաբաններէն Յակոբ Էփեմով Թատուրեան կը միջամտէ ինչ որոյն, եւ ընդունելով թէ Շահեմ պաշտպանելի կողմէն քիչ ունի, ստացականի մը փոխարէն Ռոտունիին կ'առաջարկէ Շահեմի կողմէն Տէր Մամբրէի վճարած 300 քանի գր. ի գրամարը եւ խնդրոյն այդ մասը կը փակուի: Աստուրեան էֆէնտի յայտ ստացականը ի հարկին ուղղութեամբ յայտարարուի:

Իսկ ինչ կը տուած Ռոտունի այդ ճախորդ անուշտութեան, ահա գործին ամենէն նկատելի մասը:

Սկզբնէն ձեռնարկը որու, Ռոտունի Շահեմին պատճառուած փաստը զոգրուի. կ'առաջարկէր որ քարկութեամբ Տանէմը ինք կ'ըզգար վաճառուի, վիճակահանութեան տոմսերուն առաջին, երկրորդ, երրորդ, չ'ըզգար կը վճարէ Պատարեթիմ Գեղարքի եւ ընկերութեան, եւ տոմսերը կ'ըզգար ինք Էփեմովի զգար զգար վճարուած առաջին փոսթին չ'կարելիալով հասցնելին: Սոր ընդամենը ձեռքով տեղի պիտի ունենար քանի որ 50 ոսկուց անուշտ պարտքի մը տակ մասը էր, տոմսերն ալ չ'են հասնիր: Տոմս վընդորդը իրենց հինգերորդ զգար կը պահանջէ, իսկ տոմսին արը ձեռքով տեղի եւ ընկերութեան տոմսերը զրկած չէ, ու մէկ երկու օրէն ալ տեղի պիտի ունենայ վիճակահանութեան: Այսպիսի պարագայի մը մէջ շատ դիւրին է երեւակայել թէ՛ ինչ վրեժակի մէջ ինչ կ'ըզգար Ռոտունի:

Մէկ կողմէն յանձնարար զգար միջակայն ատեն արուած տոմսերու փոխարէնը 70 ոսկուց չ'ապ փանդի մէջ, միւս կողմէն հինգերորդ կը վեցերորդ վերջին երկու զգարներու արժէքը որոնց ամէն մէկը 80 օսկան ոսկիէն կը հասնիր 160 ոսկի, որոց վրայ առնելով զանձելի 70 ոսկին ալ, Ռոտունի իր չ'ըզգար մէջ պիտի տուածը 230 ոսկի, Բան մը որ տուածող Շահեմի մէկ քանակութեան կուտար:

Թէ ինչպէս Ռոտունիին համար այս քանակական կարեւոր փաստը միայն քանի մը տասնակակալներու մէջ սահմանափակուցաւ, այս բանին ակնարկուելու նոյն ինքն ալ Մամբրէ Գահանայ Տիարը Տիարիցի Պոսթիմ, Կահա Միւրիճեանն, Ս. Օտպոյեանն, Մարտիրոս ատէր Մարկոսեան, Գ. Միւրիճեանն, Եղիպտոսեան. եւ ուրիշ շատ մը փոքրիկներ, որոնք այդ տոմսերու գնումին մասնակցած էին:

Սրբ. պ. Ճանկարեալն, հրատարակու կը յայտարարուի քիչից թէ՛ քու խոշոր ստատուութիւններուց կը պարտիր, երբ յողուածից մէջ կ'ըզգար թէ՛:

Այս դեպքը յորոշեալ Շահեմին շատ ցար եւ վրեժ պատճառով էր, որովհետեւ ինք կը ձեռնարկէր Տ.Մ. Քանկարեալն եւ զիս, երբ իմ Գահանայի կուտակը եւ եղիպտոսեան կը նախաձեռնէր արձարանի մեջ փակելու նպատակով եւ իրեն Եղիպտոսեանի երեւը, կը նախաձեռնէր, ինչպէս կը այլ մարդիկ կը վրեժ գնէր. Ռոտունի շատ ու անուշտ կը լինէր Շահեմի նախաձեռնութեան, փակելու իրեն 5 ոսկին յանձնողը Քանկարեալն նախաձեռնութեան կը վախճար իր փակելու եւ թէ ցար վրեժ կ'ըզգար:

Շահեմի հետ արդարեւ տոմսերու խնդրոյն մէջ - ո՛չ թէ ձեռնակալ կը ունեցած գրամին համար անհամաձայնութիւն մը երբեք էր, բայց նա երբէք ձեռնակալ չ'ըզգար անցած նախատիւնները ուղղած չէ Ռոտունիին, որովհետեւ նախ Ռոտունի անկէ չ'պիտի քաշուէր պատասխանելու եթէ խնդիրը միայն, այդ տեղերը հասնէր, եւ երկրորդ Շահեմ ձեռնակալներն ուման ստորին մասնաւորները շարքաբար մէկը չէր, որպիսի ալ անհամաձայնական ունեւէ մը իսկ զուրկ լինէր:

ՓԱՎԱԳԻԾ ՄԸ , Պ . ՃԱՆԿԻԼԵԱՆ

Գում-Գարուի զկարծին օրը կը յիշէ՛ր պ. Ճանկարեալն, 17-18 ատրեկանի մտ աշխոյժ պատանի մը անպիտան եւ անօրուս կը շարժուի իր կողմ ու բոց, երբ գուք ձեռք հերոսութեան լաւալիմ - պատկեր - վար կ'առնէ իր այդ երկուստարող այն արեւի կ'ըզգարներուն մէջ զիսնց անձ ու գարնէր, Երկու կ'առնէր արեւը միայն սահեցան իր աչքերէն... եւ նախախնամութեան մէկ նուերով ազատեցաւ այնչափ սուրհակներու անտարին մէջն. որոնք հայերուն վրայ ուղղուած էին: Այդ երկուստարող Ե. Ռոտունիին էր որ խիստ լաւ կը ճանաչէ ձեռքը եւ անդեակ է ձեռք փառարձուքեան, իսկ գուք, պէտք էր որ երախտապարս ըլլայ իրեն, փոխանակ տասնակ մը տարիներ վերջ կ'ըզգար նախախնամութեան զինքը անորակից լրբութեամբ մը, որուն սահմանները թերեւս զնի ստիպուինք օր մը: Եթէ գուք Աքեաթի բանալը գործուած ըլլալու երջանկութիւնը վախճուած էր ընդ միջա անով պարծեալու համար, Ե. Ռոտունիին ալ նոյն իրաւունքներն ունի ատենց յանտարկուած ըլլալու: Եւս սուլթանին ընդհանուր ներքին շարժանաւորը համար Աքեաթի զգացած, որովհետեւ նկատելով որ ներքուք յանցանք գործել կ'ըզգար, եթէ ներք, էր ալ չը պիտի ընդունէր այդ ներքուք եւ ոչ ալ պիտի պարծեալու անով, մարդ մը բան մը ընելու է կամ լաւ մտածելով, կամ իր արարքին մէջ ջանալու է չը հոգանել. ահա այս ատերը գործողին համարումը:

(Անայեալը յարողով)

ՃԱՍՏԵՆԵՐ

- 14. ՎԱՀԱՆ ՄՈՒՄՃԵԱՆ. — Կը պատաստէ ոսկի եւ արծաթէ զարդանկար - մեքենի կ'ըզգար զինք վաճառողներն Ապոլինի գարազիցի զիսնց, Սփինքս կ'ըզգար քանի կից, եւ ի Խան Խալիլ Շարա Մագաթիս թիւ 5 392 — 492
- 15. ՏԻԿԻՍ ՄԱՐԿՈՒՍ ՓԻՓՈՒՅԵԱՆ. — Եղիպտոսեան կատարուած ձեռնարկներն արտօնեալ մանկարարէ Ապոլինի Շարա - Էլ - Պոսթան, Թիւ 29:
- 16. ԱԶԳԱՊԵՏԵԱՆ ՔՈՐՅԵՐ. — Աթլից սեղ-միրանի կ'ըզգարներ չափի վրայ, Շարա Ապաթի Ապրիլ Երեւնի բաշարի պարտէզին գիտաց, Թիւ 20: 420
- 17. — ԿԱՐԱՊԵՏ ՔԱՍՍՐՃԵԱՆ. — Նպարգաւաճառ. ընդ միջա թարմ ապարանքներ վաճառելու որոշում տուած է: Պայ էլ խալիս 420
- 18. ԱՐՇԱԼՈՅՄԻ ԽՐԱՊԱՐՏՈՒՆԸ. — Նախու գիրքեր: Հուսարոյ չորս տարուան Աքեաթիաներու, զին 240 զր. օղ: Յաւերգ-Հարկեանց (քրքրակազմ) 10 զր.: Աղային ուսմանագրութիւն, 12: Սասուն կ'ըզգար, 10: Գոլ Մտտո, 8: Չուարեան անկարծութեան, 5: Հիւսճարի գարմանման ամենայնող ինչ-չոյը, 3: Ճարտարութիւն ի Չուարեան, 3: Եղիպտոսի գունաւոր քարտէսը: զեղնեալ գիտնով: Մանուր բաշար Կաթիլ ար լա Պոսթի բասաթին մէջ: Թիւ 2: